

Gijs Alferink, voorzitter SNPF

‘Ligt het opdrachtgeverschap wel bij de KNB?’

Notaris Gijs Alferink maakte elf jaar deel uit van het bestuur van de Stichting Notarieel Pensioenfonds (SNPF), de laatste twee jaar als voorzitter. Er gebeurde veel. Op economisch gebied, op het terrein van pensioenwetgeving én in het notariaat.

TEKST Wilma van Hoeflaken | FOTO Truus van Gog

Het dieptepunt van zijn voorzitterschap? Daar hoeft hij niet over na te denken. ‘De eerste pensioenverlaging. Dat ik een brief schreef waarin ik de verlaging aankondigde. En dat ik niet lang daarna weer zo’n brief moest schrijven.’

Ook het hoogtepunt noemt Alferink zonder aarzelen. ‘In korte tijd de draai maken naar het nieuwe pensioenfondsbesturen.’

Is dit een mooi moment om weg te gaan?

‘Nee. Ik ben niet klaar. In het project Toekomst Pensioen SNPF worden met de beroepsgroep afspraken gemaakt over de nieuwe governance. Omdat die er nog niet is, heb ik niet het gevoel dat ik klaar ben.’

DEKKINGSGRAAD

Alferink kwam in 2001 in het bestuur van SNPF. In 2010 werd hij voorzitter. Toen hij aantrad als bestuurslid was er nauwelijks beweging in de pensioenwereld. ‘Het enige wat ons kon overkomen, was dat we uit onze eigen

pensioenwetgeving zouden worden getrokken en onder de PSW [Pensioen- en Spaarfondsenwet – red.] en de Wvb [Wet verplichte beroeps-pensioenregeling – red.] zouden vallen.’ Dat gebeurde tot zijn spijt ook. Het had grote consequenties voor de financiële positie van het fonds. Voorheen richtte het bestuur zich op een dekkingsgraad van rond de 100 procent, om netjes binnen de wettelijke bandbreedte van minimaal 85 en maximaal 115 procent te blijven. Maar met ingang van 2007 moest het fonds uitgaan van het nieuwe financiële toetsingskader dat een dekkingsgraad vereiste van minstens 105 procent.

Ondertussen belandde de wereldeconomie in zwaar weer. ‘Ik heb drie crises meegemaakt’, zegt Alferink. ‘De internetcrisis in 2002, de bankencrisis in 2008 en dan de eurocrisis, waar we nog steeds in zitten.’

Over de huidige dekkingsgraad, net boven de 90 procent, is Alferink niet echt ontevreden. ‘Natuurlijk is de dekkingsgraad te laag en dat is ontzettend jammer, maar vergeet niet dat wij door onze erfenis uit het verleden in 2007 een dekkingsgraad hadden van 120 procent.

De gemiddelde dekkingsgraad van de Nederlandse pensioenfonds was toen 140 procent en zij zitten nu ook net boven de 90 procent.’ De belangrijkste reden voor de lage dekkingsgraad, een probleem waar vrijwel alle pensioenfonds mee kampen, is de lage rekenrente. Een andere reden is de levensverwachting. Die stijgt veel sneller dan voorzien was. Inmiddels worden er allerlei maatregelen getroffen om deze problemen op te lossen, variërend van een verhoging van de AOW-leeftijd en de pensioenrichtleeftijd tot het opstellen van nieuwe pensioencontracten met andere financiële toetsingskaders.

ROLZUIVERHEID

Maar onrust en ontevredenheid bij de achterban, bij het Verantwoordingsorgaan en de Pensioenraad, zijn daarentegen wél specifieke problemen van het SNPF. Hoe kwam dat? ‘Bij ons speelt dat de Wvb ons vanaf 2007 verplichtte om intern toezicht zoals bedoeld in die Wvb te organiseren. Dat werd het Verantwoordingsorgaan. Het probleem daarbij was het gebrek aan rolzuiverheid bij de partijen. Daarmee bedoel ik alle partijen die bij SNPF zijn betrokken, te weten het bestuur van het pensioenfonds, het Verantwoordingsorgaan en de KNB’, zegt Alferink.

‘Het Verantwoordingsorgaan deed te veel. Zij gingen op de stoel van het bestuur zitten. Het bestuur reageerde daar op zijn beurt geërgerd op.’ Eigenlijk had het Verantwoordingsorgaan wel recht van spreken, vindt Alferink nu. ‘Wij, het toenmalige bestuur van het pensioenfonds, waren het contact met de achterban kwijtgeraakt. Maar dat realiseerden we ons niet voldoende. Van oudsher ligt het opdrachtgeverschap bij de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB). De KNB is of was het eigen draagvlak kwijt en kon dus ook niet de verantwoordelijkheid nemen om opdrachtgever te zijn voor de pensioenregelingen.’ Onmiddellijk voegt hij eraan toe dat zijn beeld van de KNB ‘positief en optimistisch’ is. ‘Het probleem is onderkend en de KNB maakt hier nu grote stappen in.’ Had het SNPF-bestuur zich destijds misschien toch wat meer moeten aantrekken van het Verantwoordingsorgaan? ‘Eigenlijk deed het bestuur het heel erg goed. Het bestuur deed binnen de normen datgene wat een bestuur moet doen. Maar de aansluiting met de beroepsgroep was verdwenen. En die moest van de KNB komen, niet van het Verantwoordingsorgaan.’ Dat is een heel formeel standpunt. ‘Ja. Maar die rolzuiverheid is wel heel belangrijk. Daarom ben

ik zo blij met het project Toekomst Pensioen. Daarin kijken we naar de pensioenregeling, de uitvoering en de governance.’

CONFRONTATIE

Sinds een jaar heeft SNPF een Pensioenraad. De communicatie tussen bestuur en Pensioenraad verliep aanvankelijk toch ook niet zo soepel? ‘Het toenmalige SNPF-bestuur wilde in de aanloop naar de aanstelling van de Pensioenraadsleden op zo kort mogelijke termijn zo veel mogelijk informatie aan hen beschikbaar stellen. Er lagen al scholingsplannen klaar. Je kunt je afvragen of de KNB zich bewust was van haar verantwoordelijkheden. Er werden remmende bewegingen gemaakt. Achteraf beschouwd had ik die remmingen moeten wegnemen.’

De Pensioenraad vond dat het bestuur zijn standpunten naar aanleiding van vragen en opmerkingen van de Pensioenraad niet voldoende motiveerde. ‘Dan heb je het weer over rolzuiverheid’, zegt Alferink. ‘Wat is de rol van eenieder? Daarin hebben we wel een confrontatie ervaren met de Pensioenraad.’ Wie had er gelijk? ‘Dat is niet belangrijk. Het gaat niet om gelijk hebben of gelijk krijgen, maar om een goede pensioenregeling.’ Inmiddels verloopt de samenwerking goed, vindt Alferink. ‘De sfeer is constructief en men stelt zich beschikbaar voor het project Toekomst.’

DRAAGVLAK

In dat project worden in drie projectgroepen de drie belangrijkste elementen van een collectief pensioenfonds door leden van de Pensioenraad en bestuursleden gezamenlijk besproken. De projectgroep Regeling zoomt in op de door de beroepsgroep gewenste inhoud van het collectieve pensioenpakket. De projectgroep Uitvoering zet op een rij in hoeverre SNPF zelfstandig de administratie van de gewenste regeling moet willen uitvoeren. En in de projectgroep Governance zal besproken worden wie de opdrachtgever is van SNPF. De Pensioenraad ziet zichzelf straks als Deelnemersraad. Alferink: ‘De KNB geeft in een recent gepubliceerde toekomstvisie aan zich te zien als vertegenwoordiger van de leden, ook wat betreft het pensioen. Dat vind ik een belangrijk punt. Daarmee zegt de KNB: we zijn verantwoordelijk en we kunnen als belangenbehartiger optreden. In pensioenland praat je dan over het opdrachtgeverschap.’ En als de KNB niet de opdrachtgever is?

‘Dan zal er een beroepspensioenvereniging opgericht moeten worden en dan is de KNB buiten beeld.’

Het belangrijkste is, is dat er voldoende draagvlak voor de collectieve pensioenregeling is, stelt Alferink. ‘Vroeger kwamen de bestuursleden uit verschillende regio’s, ze woonden de ringvergaderingen bij, namen die geluiden mee naar Den Haag en polderden die tot een besluit. Dat mag niet meer. Er is regelgeving van De Nederlandsche Bank. Het moet helder zijn wie met wie praat, en waarom.’

BASISREGELING

Komt het nog goed met het pensioen van de notarissen? ‘Ja, natuurlijk. Al moeten notarissen zich wel afvragen hoeveel pensioen ze straks krijgen en of dat voor hen voldoende is om van rond te komen op hun oude dag. SNPF zorgt voor een aanvullende regeling, naast de AOW. Eigenlijk een basisregeling. Dat is nooit anders geweest. Notarissen moeten ook zelf voorzieningen treffen.’ Dat was een jaar of wat geleden eenvoudiger dan nu, stelt Alferink. Goodwill is er niet meer en een notaris zal in deze tijd niet zo gemakkelijk zijn kantoorpand kunnen verhuren. ‘Voor de huidige zestigers kan dat zorgwekkend zijn. In principe krijgen zij wat ze tien jaar geleden ook gekregen zouden hebben, behalve dan dat er nu gekort wordt en dat ze indexering hebben gemist. Maar het echte grote verschil is dat de economische omstandigheden nu heel anders zijn.’

En hoe zit met de vijftigers, de veertigers en degenen die nog jonger zijn? ‘Het advies blijft: regel de derde pijler goed, dus je inkomen naast je AOW en je pensioen van SNPF. Dat was altijd al zo, alleen nu maakt de recessie het urgenter.’ Daarnaast is het belangrijk dat er een goede, toekomstbestendige pensioenregeling komt. ‘Je kunt zeggen: we hebben de AOW al als basisvoorziening, waarom ook nog een eigen pensioenfonds met een basisvoorziening? Maar dan gooi je het kind met het badwater weg. Een collectief pensioen biedt zoveel voordelen, alleen al door de schaal-grootte’, zegt Alferink. ‘Daarom is het belangrijk dat we daar in het project Toekomst samen over praten. Zodat er een toekomstbestendige regeling uitkomt die op veel draagvlak kan rekenen. Daarom is ook die goede governance-structuur zo belangrijk. Dat heb ik altijd belangrijk gevonden en daarom ben ik ook tevreden dat ik deze stappen nog heb meegeemaakt, al kan ik het niet helemaal afmaken.’ ■